

INFORMACIJE I OSVRTI

POSLIJEDIPLOMSKI STUDIJI IZ SOCIJALNE POLITIKE NA PRAVNOM FAKULTETU SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

U razvijenim zemljama postoji duga i respektabilna tradicija poslijediplomskog obrazovanja u području socijalne politike. Uvažavajući tu tradiciju, većina je srednjoeuropskih tranzicijskih zemalja uvela poslijediplomsko obrazovanje iz socijalne politike. Tim se zemljama ove godine pridružila i Hrvatska pokretanjem prvog specijalističkog i doktorskog poslijediplomskog studija pri Zavodu za socijalnu politiku Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Ostvarenost pretpostavki za uvođenje poslijediplomskog obrazovanja iz socijalne politike

Ovom je činu prethodio dugotrajan razvoj preduvjeta za pokretanje studija. Socijalna politika kao znanstvena disciplina u Hrvatskoj počela se intenzivno razvijati tek početkom devedesetih godina konstituiranjem Katedre za socijalnu politiku Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakulteta u Zagrebu, u okviru čijih napora je 1994. pokrenut i časopis Revija za socijalnu politiku. Formalna mogućnost pokretanja poslijediplomskog obrazovanja na području socijalne politike otvorena je 2000. godine kad je Ministarstvo znanosti i tehnologije uvrstilo u klasifikaciju znanstvenih područja i polje socijalnih djelatnosti te time omogućilo razvoj poslijediplomskog obrazovanja na području socijalne politike. Ta je mogućnost i iskorištena 2005. godine, u skladu s procesom redefiniranja poslijediplomskih studija u duhu Bolonjskog procesa te sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju iz 2003. godine. I dvogodišnji poslijediplomski specijalistički studij iz socijalne politike i trogodišnji doktorski studij prihvaćeni su

od nadležnih tijela, te će ih prva generacija studenata početi pohađati već ove godine.

Namjena studija

Obrazovanje u socijalnoj politici u stalnoj je interakciji sa suvremenim društvenim procesima i nalazi se pred novim izazovima akademizacije, koja treba ponuditi održive koncepte socijalnog razvoja u pojedinim zemljama. Hrvatska se nalazi u tranzicijskom razdoblju, što znači da su mnogi socijalni sustavi podvrgnuti reformama ili se tek trebaju reformirati. Zbog ekonomskih i socijalnih transformacija neki su sustavi socijalne dobrobiti pod snažnim pritiskom građana. Posve se nove skupine suočavaju sa socijalnim rizicima. Osim toga, Hrvatska intenzivno sudjeluje u pregovorima oko pristupanja EU. Sve ove promjene nameću potrebu da stručnjaci koji rade u socijalnom sektoru usvoje nova znanja, informacije i vještine, koje bi odgovarale specifičnim zahtjevima područja kojima se bave, kako bi se mogli uhvatiti ukoštac s novim izazovima. Svi oni koji donose odluke, oblikuju socijalnopolitičke mjere i predstavljaju dio socijalne administracije trebaju produbljivati i osuvremenjivati znanja koja koriste u svom praktičnom radu. Stoga će ovi studiji (a pogotovo specijalistički) omogućiti razvoj ljudskih potencijala koji će biti u stanju analizirati građu o razvoju pojedinih socijalnih područja, planirati razvoj tih područja i implementirati učinkovita rješenja za rastuće i sve raznovrsnije socijalne probleme.

Doktorski studij posebno je potreban radi razvoja kapaciteta za suvremena istraživanja u području socijalne politike. Mnoga obilježja hrvatskog modela socijalne države još su nedovoljno poznata, a postoji izuzetna potreba za stjecanjem uvida i traganjem za odgovorima na probleme zapošljavanja, reforme mirovinskog osiguranja, izgradnje učinkovitog sustava zdravstvenog osiguranja, borbe

protiv siromaštva i socijalne isključenosti, uključivanja građana i organizacija civilnog društva u socijalne programe, privatizacije socijalnih usluga te utjecaja procesa globalizacije na razvoj socijalnih država. Doktorskim studijem razvijaju se teorijske, metodološke i empirijske pretpostavke znanstvenog angažmana na području socijalne politike. Ovaj studij osposobljavat će polaznike da budu kadri unaprjeđivati, sistematizirati i analizirati znanja koja se tiču širokog spektra tema u sklopu razvoja i organizacije hrvatskog socijalnog režima. Imajući na umu da je socijalna politika znanstvena disciplina i primijenjena djelatnost, teorijska i empirijska znanja, koja se stječu kroz doktorski studij, pretpostavka su iznalaženja efikasnih rješenja za brojne socijalne probleme.

U nastavku priloga ukratko ćemo opisati sadržaj i tijek oba programa, koji su u cijelosti dostupni na web stranicama Pravnog fakulteta u Zagrebu (www.pravo.hr)

Specijalistički poslijediplomski studij

Ovaj studij u trajanju od dvije godine omogućit će polaznicima razvoj znanja i vještina pomoću kojih će biti u stanju sustavno prikupljati i analizirati građu u određenom području socijalne politike te implementirati učinkovita rješenja za rastuće i sve raznovrsnije socijalne probleme unutar sva tri sektora: državnog, privatnog i civilnog.

U prva dva semestra programom dominiraju obavezni predmeti (Sustavi socijalne politike, Obiteljsko pravo - odabrana poglavlja, Javne financije i socijalna sigurnost, Strategijsko planiranje u socijalnoj politici), a tijekom studija (ponajviše u trećem semestru), polaznici biraju i 6 izbornih kolegija (pri čemu postoji 14 ponuđenih unutar studija). Posljednji semestar posvećen je pisanju završnog rada obima ne većeg od 14 000 riječi koji je kandidat dužan izraditi

uz superviziju mentora. Rad treba pružiti sistematičan i inovativan uvid u određene aspekte ili trendove pojedinih relevantnih područja socijalne politike. Po završetku studija stječe se zvanje specijalist socijalne politike, a moguć je i prelazak na prvu godinu doktorskog studija.

Doktorski studij

Ovaj trogodišnji studij ima za svoj primarni cilj osposobiti polaznike za provođenje empirijskih istraživanja i složenih analiza na području socijalne politike. Polaznici će se kroz studij upoznati sa spektrom komparativnih i teorijskih znanja, različitim istraživačkim metodama i tehnikama te sa specifičnostima provođenja istraživanja u pojedinim domenama socijalne politike.

Socijalna politika je tradicionalno interdisciplinarna grana na kojoj se okupljaju znanstvenici formirani na studijima raznih disciplina - najčešće sociologije, ekonomije, politologije ili prava, tako da je studij namijenjen polaznicima koji su prethodno dovršili diplomski studij ili stekli magisterij iz područja društvenih znanosti, a imaju istraživački interes na području socijalne politike.

Organizacija i provođenje studija temelji se na mentorskom radu i individualnom pristupu. Prve dvije godine obuhvaćaju pohađanje skupa temeljnih predmeta. Napredno razmatranje sustava socijalne politike i metodologije istraživanja čine osnovu programa prve godine, dok je u drugoj godini i petom semestru težište na profiliranju studenta kroz izborne predmete (specijalizacijom unutar širokog spektra ponuđenih pravnih, ekonomističkih, upravnih, politoloških i socioloških kolegija) i usmjeravanju na vlastitu doktorsku tezu. Izgradnja doktorata u konceptualnom, teorijsko-preglednom, terensko-istraživačkom i analitičkom aspektu kontinuiran je proces koji počinje prvim semestrom, a tijekom

daljnjih semestara zauzima sve veći dio programa doktorskog studija (studenti su dužni u više navrata formalno prikazivati napredak svog istraživačkog rada). Polaznici će kroz tijek doktorskog studija i rad na doktoratu morati steći visoku razinu ekspertize na barem jednom području socijalne politike, kao i adekvatne istraživačke kompetencije. Završetkom studija i obranom doktorske radnje stječe se zvanje doktora znanosti iz područja socijalne politike.

Zoran Šućur i Teo Matković

**MEĐUNARODNA RADIONICA:
POSREDNIČKA ORGANIZACIJA
GRAĐANA I UPRAVLJANJE
IZAZOVIMA SOCIJALNIH USLUGA
U NORDIJSKIM DRUŠTVIMA**

Magdeburg, 24.-25. studenog 2005.

Ova je radionica okupila istraživače iz 12 europskih zemalja sa svrhom predstavljanja rezultata istraživanja o novim organizacijama civilnog društva i njihove uključenosti u pružanje socijalnih usluga u nordijskim zemljama. Istraživanje je obavljeno od 2000. do 2005. godine, a financirao ga je Nordijski odbor ministara.

Središnje teme istraživanja odnosile su se na budućnost nordijskog modela socijalne države s posebnim naglaskom na novu organizacijsku različitost u proizvodnji socijalnih usluga te na socijalnu ekonomiju i nove projekte na razini Europske unije. Uloga organizacija civilnog društva u budućoj socijalnoj državi posebno je stavljena u kontekst europske komparativne perspektive.

Organizacije su civilnog društva dio modernizacije nordijskih društava i povezane su s detradicionalizacijom obitelji,

novom strukturom rada, rodnim pitanjima, sociokulturnim okruženjem i etničkom strukturom.

Istraživanje je obuhvatilo svu relevantnu građu te je kombinacijom kvantitativnih i kvalitativnih istraživačkih metoda ponudilo odgovore na važna pitanja.

Razvoj i uloga civilnog društva na Islandu bila je tema izlaganja S. Hrafnasdottir. Ilustrirana je evidencijom bogatog povijesnog naslijeđa kada su krajem 19. stoljeća civilne organizacije počele pružati socijalne usluge. Za razvoj tih organizacija bio je važan ženski pokret. Socijalna država u svojim programima nije u stanju odgovoriti na novu potražnju. Usluge starima, ovisnicima i imigrantima uvelike pružaju organizacije civilnog društva. Razvoj civilnog društva počiva na respektabilnom socijalnom kapitalu koji je ilustriran članstvom 66% građana u jednoj ili 33% u dvije i više organizacija.

Ulla Habermann kao važan kontekst razvoja civilnog društva u socijalnom području iznijela je rezultate istraživanja o volontiranju s fokusom na socijalno područje. Volontiranje je u Danskoj najraširenije u sportskim i kulturnim organizacijama. Pokazuje se da je članstvo u organizacijama ključna činjenica kojom se objašnjavaju razmjeri volontiranja. Čak 66% onih koji ne volontiraju objašnjavaju to činjenicom da nemaju vremena, a 12% njih da nisu bili pozvani da volontiraju. Zanimljivim se pokazuje da muškarci volontiraju u različitim odborima i upravnim tijelima, dok žene volontiraju u organizacijama koje pružaju skrb različitim skupinama. Provedeno istraživanje ukazalo je na promjenu sustava vrijednosti među mlađim generacijama glede volontiranja.

M. Nylund sa Sveučilišta u Helsinkiju (Odsjek za socijalnu politiku) izložila je rezultate istraživanja o razvoju trećeg sektora i istraživanja civilnog društva u Finskoj. Istraživanja u ovom području u Fin-